

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND AUDITAREA IMOBILIZĂRILOR FINANCIARE

Lenghel Radu Dorin

Title: SOME CONSIDERATIONS REGARDING THE AUDITING OF FINANCIAL ASSETS

Abstract: *Statutory audit is the financial audit realised by statutory auditors who examine (check) and certify the financial statements as a whole, according to audit norms and standards, based on some legal dispositions (the accounting law, the commercial entity law, the capital market law etc), as a result of the mandate received from the entity owners (shareholders, associates).*

As far as the most significant audit tests and procedures are concerned, regarding the auditing of financial assets, these are represented by: reviewing the planned audit work (section B) with the purpose of establishing if evaluating inherent risks and control risks related to financial assets must be or must not be adjusted; the accounting policies elaborated by the audited entity are analyzed to record in accounting the financial assets; recording financial assets into accounting; drawing up the "main table" of financial assets; drawing up the "statement of financial inputs"; drawing up "the statement of financial outflows"; checking the property titles in order to ensure the validity of titles owned by a client; checking the correctness of depreciation adjustments etc.

Key words: *auditing the financial assets, audit tests and procedures, audit of financial assets procedure, financial assets*

Rezumat: *Auditul statutar este auditul financiar efectuat de auditorii statutari, care examinează (verifică) și certifică în totalitatea lor situațiile financiare, potrivit normelor și standardelor de audit, în virtutea unor dispoziții legale (legea contabilității, legea societăților comerciale, legea piețelor de capital etc.), ca urmare a mandatului primit din partea proprietarilor entităților (acționari, asociați).*

În ceea ce privește cele mai semnificative proceduri și teste de audit (proceduri de fond), privind auditarea imobilizărilor financiare, acestea sunt reprezentate de: revizuirea lucrărilor de planificare a auditului (secțiunea B) cu scopul de a stabili dacă evaluarea riscurilor inerente și riscurile de control aferente imobilizărilor financiare trebuie sau nu ajustată; se analizează politicile contabile elaborate de entitatea auditată pentru conducerea contabilității imobilizărilor financiare; se întocmește "tabelul principal" al imobilizărilor financiare; se întocmește "situația intrărilor de imobilizărilor financiare"; se întocmește "situația ieșirilor de imobilizărilor financiare"; se stabilește "situația valorii de piață" a imobilizărilor financiare; se examinează realitatea certificatelor de acțiuni etc.

Cuvinte cheie: imobilizări financiare, auditarea imobilizărilor financiare, teste sau proceduri de audit, procedura auditării imobilizărilor financiare.

1. Conceptul de audit statutar

Auditorii furnizează utilizatorilor externi de informații o asigurare rezonabilă referitoare la faptul că informațiile financiare au fost culese, procesate și prezentate cu respectarea criteriilor prestabilite și în mod sincer. Scopul unui audit statutar conform ISA este să îmbunătățească gradul de încredere al utilizatorilor vizati ai situațiilor financiare. Acest lucru este obținut prin exprimarea unei opinii de către auditor cu privire la faptul, că situațiile financiare sunt pregătite sub toate aspectele semnificative în conformitate cu un cadru general de raportare financiară.

Utilizatorii de informații, de regulă, nu pot verifica calitatea informațiilor contabile și sunt obligați să-și fundamenteze deciziile pe baza informațiilor prezentate de alte persoane, informații care pot să nu fie corecte sau complete.

Auditul financiar conform OG nr. 75/ 1999 privind auditul financiar republicată, reprezintă activitatea efectuată de auditorii financiari în vederea exprimării unei opinii asupra situațiilor financiare sau a unor componente ale acestora, exercitarea altor misiuni de asigurare și servicii profesionale potrivit standardelor internaționale de audit și altor reglementări adoptate de Camera Auditorilor Financiari din România, denumită în continuare Camera. Auditul financiar cuprinde și auditul statutar, desfășurat potrivit legii.

Auditul statutar este auditul financiar efectuat de auditorii statutari, care examinează (verifică) și certifică în totalitatea lor situațiile financiare, potrivit normelor și standardelor de audit, în virtutea unor dispoziții legale (legea contabilității, legea societăților comerciale, legea piețelor de capital etc.), ca urmare a mandatului primit din partea proprietarilor entităților (acționari, asociați). Auditul statutar este o activitate de asigurare a acurateții informaționale, care este solicitată prin lege, ca obligatorie pentru anumite entități din rațiuni de interes public semnificativ.

2. Generalități privind imobilizările financiare

Imobilizările financiare cuprind acțiunile deținute la entitățile afiliate, împrumuturile acordate entităților afiliate, interesele de participare, împrumuturile acordate entităților, de care compania este legată în virtutea intereselor de participare, alte investiții deținute ca imobilizări, alte împrumuturi.

Prin interese de participare se înțelege drepturile în capitalul altor entități, reprezentate sau nu prin titluri, care, prin crearea unei legături durabile cu aceste entități, sunt destinate să contribuie la activitățile entității. Deținerea unei părți din capitalul unei alte entități se presupune că reprezintă un interes de participare, atunci când depășește un procentaj de 20%.

La alte creanțe immobilizate se cuprind garanțiile, depozitele și cauțiunile depuse de entitate la terți. În conturile de creanțe immobilizate reprezentând împrumuturi acordate se înregistrează sumele acordate terților în baza unor contracte pentru care entitatea percepe dobânzi, potrivit legii.

Conturile folosite pentru reflectarea în contabilitate a immobilizărilor financiare fac parte din grupa de conturi 26 x.

Immobilizările financiare se prezintă în bilanț la valoarea de intrare mai puțin ajustările cumulate pentru pierdere de valoare.

3. Procedura auditării immobilizărilor financiare

a. Obiectivele auditării immobilizărilor financiare

Principalele obiective privind auditarea immobilizărilor financiare sunt:

- asigurarea faptului că investițiile, filialele, entitățile asociate și asocierile în participație sunt prezentate fidel în situațiile financiare, în conformitate cu legislația adecvată și cu standardele contabile aplicabile;
- asigurarea faptului că investițiile sunt clasificate corect în investiții pe termen lung (immobilizări financiare) și investiții curente (titluri de portofoliu);
- asigurarea faptului că investițiile prezentate în conturi există în realitate și că toate investițiile sunt înregistrate în contabilitate;
- asigurarea faptului că la client există un titlu valid de proprietate și acesta are autoritatea adecvată pentru a efectua investiția;
- asigurarea faptului că investițiile sunt evaluate în conformitate cu politicile contabile ale clientului și că acestea sunt aplicate consecvent;
- asigurarea faptului că valoarea de piață prezentată pentru investițiile cotate este rezonabilă;
- asigurarea faptului că clientul a realizat și a contabilizat corect toate veniturile, drepturile, bonusurile acordate etc., din investițiile la care are dreptul și că nu a primit sau nu a contabilizat veniturile la care nu are dreptul;

- asigurarea faptului că profiturile și pierderile aferente vânzărilor au fost corect calculate și reflectate în situațiile financiare;
- asigurarea faptului că a fost construit un provizion adecvat pentru depreciere;
- asigurarea faptului că intrările și cedările de investiții au fost autorizate;
- asigurarea faptului că investițiile care au fost acordate drept garanții au fost identificate.

b. Realizarea programului de audit

”Ghidul pentru un audit de calitate”, *secțiunea F* cuprinde un număr de 17 de proceduri sau teste de audit, care trebuie aplicate cu ocazia auditării imobilizărilor financiare. În continuare vom analiza modul de realizare a celor mai semnificative proceduri sau teste de audit stabilite sub forma ghidurilor operaționale.

- 1) Se revizuiesc *lucrările de planificare* ale auditului (secțiunea B) cu scopul de a stabili dacă evaluarea riscurilor inerente și riscurile de control aferente imobilizărilor financiare trebuie sau nu ajustată. Dacă se constată riscuri de denaturare semnificativă a situațiilor financiare, care nu au fost avute în vedere cu ocazia planificării inițiale, echipa de misiune va ajusta *natura, plasarea în timp și amploarea* procedurilor, pe care le va aplica, așa cum cere ISA 330 ”Răspunsul auditorului la riscurile evaluate”.
- 2) Se analizează *politicile contabile* elaborate de entitatea auditată pentru conducerea contabilității imobilizărilor financiare în conformitate cu reglementările contabile aplicate. Legea contabilității nr. 82/1991, modificată, obligă entitățile să elaboreze politici contabile proprii. În cadrul unor entități aceste politici contabile reprezintă doar o sinteză a reglementărilor contabile fără să se precizeze:
 - cine și pe ce bază inițiază operațiunile și ce documente se întocmesc;
 - cine autorizează și cine efectuează operațiunea;
 - cine și ce controlează;
 - cine, când și pe ce baza cărui document face înregistrările etc.
- 3) Se întocmește ”*Tabelul principal*” al imobilizărilor financiare, după modelul nr. 1 și se reconciliază acest tabel cu:
 - Registrul jurnal;
 - Fișele de cont și balanțele de verificare;
 - Registrul inventar;

- Situațiile analitice;
- Soldurile de la închiderea exercițiului precedent;
- Bilanțul contabil etc.

Modelul nr. 1.

Categoria de imobilizări financiare	Solduri inițiale	Intrări (creșteri)	Ieșiri (reduceri)	Solduri finale
1) Valoarea brută				
261 Acțiuni deținute la entitățile afiliate				
263 Interese de participare				
264 Titluri puse în echivalență				
265 Alte titluri imobilizate				
267 Creanțe imobilizate				
Total valoare brută				
2) Ajustările pentru deprecieri				
	Solduri inițiale	Ajustări în cursul anului	Ajustări aferente ieșirilor	Ajustări la sfârșitul anului
296 Ajustări pentru pierderea de valoare a imobilizărilor financiare				
Total ajustări				
Total valoare netă (1-2)				
Bilanțul contabil				
Diferențe de clarificat				

Sursa: proiecție proprie

- 4) Se întocmește ”Situția intrărilor de imobilizări financiare” după modelul nr. 2 și se reconciliază această situație cu:
- Jurnalul de cumpărări (achiziții);
 - Fișele de cont și balanțele de verificare;
 - Situația de calcul a deprecierii;
 - Procesele-verbale ale ședințelor Consiliului de administrație și ale Adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor în care s-a hotărât achiziția imobilizărilor financiare.

Modelul nr. 2

Denumirea immobilizărilor financiare intrate	Achiziție	Contul debitor	Contul creditor	Documentul justificativ	Costul de achiziție	Ajustare anuală
.....						
.....						
Total	x	x	x	x		

Sursa: proiecție proprie

Dacă în entitatea auditată s-a înregistrat un număr redus de intrări de immobilizări financiare, eșantionul stabilit de auditor poate fi de 100%. Atunci când numărul intrărilor de immobilizări financiare este mare se selectează un eșantion după metoda proporțională .

Mărimea eșantionului se determină după metodologia prezentată în cadrul secțiunii B ”Planificarea auditului” din Ghidul pentru un audit de calitate.

Pentru fiecare intrare de immobilizări financiare (acțiunile deținute la entitățile afiliate, împrumuturile acordate entităților afiliate, interesele de participare) auditorul trebuie să apeleze cel puțin la următoarele tipuri de proceduri:

- inspecția documentelor justificative și a corelațiilor cu: jurnalele contabile, fișele conturilor de immobilizări, balanțele de verificare, registrul de inventar, situațiile de calcul a deprecierei;
- inspecția existenței immobilizărilor financiare intrate în entitate;
- investigarea (chestionarea) persoanelor de conducere și de execuție implicate în achiziția de immobilizări financiare;
- recalcularea (verificarea exactității aritmetice) a datelor din documentele justificative și din registrele contabile etc.

Cu ajutorul acestor tipuri de proceduri, auditorul trebuie să parcurgă o *pistă de audit* care cuprinde o succesiune logică a operațiunilor efectuate.

Cu ajutorul acestor tipuri de proceduri, auditorul culege probele de audit suficiente și juste referitoare la afirmațiile (asertiunile sau declarațiile) formulate de conducere prin intermediul situațiilor financiare cu privire la intrările de imobilizări financiare. În acest sens, auditorul trebuie să obțină o asigurare rezonabilă în ceea ce privește corectitudinea afirmațiilor conducerii referitoare la intrările de imobilizări financiare, cum sunt (ISA 315 ”Identificarea și evaluarea riscurilor de denaturare semnificativă prin înțelegerea entității și a mediului său”):

- dacă intrările de imobilizări financiare au avut loc în realitate și sunt aferente entității respective (*apariția* – nu s-au înregistrat operațiuni care nu au avut loc);
- dacă toate intrările de imobilizări financiare au fost reflectate în contabilitate, fără omisiuni (*exhaustivitatea*);
- dacă evaluarea imobilizărilor financiare intrate în entitate s-a făcut corect, la costul de achiziție așa cum au stabilit reglementările contabile (*acuratețea*);
- dacă intrările de imobilizări financiare au fost înregistrate în perioadele contabile corespunzătoare (*separarea exercițiilor sau data de închidere a exercițiului*);
- dacă intrările de imobilizări financiare au fost înregistrate în conturile adecvate (*clasificarea*).

5) Se întocmește ”*Situația ieșirilor de imobilizări financiare* conform modelului nr.3 și se reconciliază această situație cu:

- Facturile și jurnalele de vânzări a imobilizărilor financiare;
- Situațiile analitice;
- Fișele conturilor de imobilizări financiare și balanțele de verificare etc.

Modelul nr. 3

Denumirea imobilizărilor financiare ieșite	Vânzarea (v)	Contul debitor	Contul creditor	Cost de achiziție	Valoarea de inventar	Data intrării	Data ieșirii	Ajustare cumulată	Valoarea rămasă	Prețul de vânzare	Profit / Pierdere cedării
.....											
.....											
Total		x	x	x		x	x				

Sursa: proiecție proprie

Câștigul sau pierderea obținută în urma vânzării imobilizărilor financiare se determină ca diferență dintre veniturile generate de scoaterea din evidență (cont 7641) și cheltuielile (valoarea rămasă), cont (6641).

În urma inspecției documentelor justificative și a registrelor contabile, a recalculării datelor din documentele justificative și jurnalele contabile, a investigării personalului, a confruntărilor dintre documentele și registrele contabile auditorul trebuie să obțină o asigurare rezonabilă cu privire la corectitudinea afirmațiilor conducerii referitoare la ieșirile din patrimoniu a imobilizărilor financiare, astfel:

- dacă ieșirile din patrimoniu au avut loc în realitate (*apariția*);
- dacă toate ieșirile din patrimoniu au fost înregistrate în contabilitate (*exhaustivitatea*);
- dacă calculele și cifrele sunt corecte (*acuratețea*);
- dacă s-a respectat principiul separării exercițiilor (*închiderea exercițiului*);
- dacă s-au folosit conturile adecvate.

6) Se întocmește ”*Situația valorii de piață la data bilanțului a imobilizărilor financiare cotate conform modelului nr.4.*”

Modelul nr. 4

Categoria de imobilizări financiare	Valoare de plasament	Contul debitor	Contul creditor	Valoare confirmată ASF	Diferențe	Ajustări	Data intrării
.....							
.....							
Total		X	X	X		X	X

Sursa: proiecție proprie

7) Examinați *certIFICATELE DE ACȚIUNI* pentru a vă asigura că titlul este corect (și testați un eșantion, dacă este cazul). Obțineți confirmări de la terții care dețin titluri de valoare, precum și detalii ale contractelor de asociere în participație, conform modelului nr. 5.

Modelul nr. 5

Categoria de imobilizări financiare	Valoare de plasament	Contul debitor	Contul creditor	Confirmare valoare certificat	Diferențe	Ajustări	Data intrării
.....							
.....							
Total		X	X	X		X	X

Sursa: proiecție proprie

4. Concluzii

În ceea ce privește procedura auditării imobilizărilor financiare se pot desprinde următoarele concluzii:

- auditul statutar este o activitate de asigurare a acurateții informaționale, care este solicitată prin lege, ca obligatorie pentru anumite entități din rațiuni de interes public semnificativ;
- *se revizuiesc* lucrările de planificare ale auditului (secțiunea B) cu scopul de a stabili dacă evaluarea riscurilor inerente și riscurile de control aferente imobilizărilor financiare trebuie sau nu ajustată;
- *se analizează de către auditori, politicile contabile* elaborate de entitatea auditată pentru conducerea contabilității imobilizărilor financiare în conformitate cu reglementările contabile aplicate, precum și aplicarea consecventă a acestora;
- *se întocmește tabelul principal al imobilizărilor financiare* și se reconcilează acest tabel cu: situațiile analitice; registrul jurnal; fișele de cont și balanțele de verificare; registrul inventar; soldurile de la închiderea exercițiului precedent; bilanțul contabil, etc. În urma acestor reconcilierii, auditorul culege probele de audit suficiente și juste referitoare la afirmațiile (aserțiunile sau declarațiile) formulate de conducere prin intermediul situațiilor financiare cu privire la imobilizările financiare;
- *se întocmește situația intrărilor de imobilizări financiare* și se verifică dacă intrările de imobilizări financiare sunt în concordanță cu informațiile contabile și cu situațiile analitice;
- *se întocmește situația ieșirilor de imobilizări financiare* și se verifică dacă ieșirile de imobilizări financiare sunt în concordanță cu informațiile contabile;

- se stabilește de către auditor *valoarea de piață a imobilizărilor* financiare cotate și se confirmă valoarea acestora de către ASF;
- se examinează de către auditori *realitatea certificatelor de acțiuni* constituind în acest sens un eșantion de verificare;
- consider că ar trebui să existe o legătură de exhaustivitate între teoria și practica auditului. Remarcând că nu există o procedură unitară de audit consider că ar fi necesară implementarea unei proceduri de audit care să aibă la bază doar principiile fundamentale prevăzute în Standardele Internaționale de Audit.
- de asemenea consider că procedurile prevăzute în *Ghidul pentru un audit de calitate* pentru auditarea imobilizărilor financiare nu acoperă toate principiile fundamentale prevăzute în Standardele Internaționale de Audit, iar în consecință o procedură unitară având la bază doar Standardele Internaționale de Audit pentru auditarea imobilizărilor financiare ar fi bine venită.

Bibliografie

- Lenghel Radu Dorin, *Control și audit financiar*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2011;
- Lenghel Radu Dorin, *Control și audit intern*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2011;
- OMFP 3055/2009 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene;
- OG nr. 37/2011 pentru modificarea și completarea legii contabilității nr. 82/1991 și pentru modificarea altor acte normative incidente;
- Ghidul pentru un audit de calitate*, Editura CAFR, București, 2012.

NOTE ON THE AUTHOR

RADU DORIN LENGHEL, doctor în economie, conferențiar universitar la catedra de Finanțe și Contabilitate, din cadrul Facultății de Științe Economice Cluj-Napoca. Este autor a numeroase lucrări științifice și cărți de specialitate în domeniul contabilității, controlului și auditului financiar. În prezent este titularul cursurilor de licență și masterat la disciplinele: *Control și audit financiar*, *Contabilitate de gestiune*, *Contabilitatea instituțiilor publice*, *Control și audit intern*, *Contabilitate managerială*.